

Sammen for villaksen!

I løpet av neste toårsperiode skal Norske Lakseelver bli en enda viktigere organisasjon for sine medlemmer. Våre mål er bevaring og styrking av de ville bestandene av anadrome laksefisk, styrke lokal forvaltning og videreutvikle laksefisketurisme for alle. Disse målene skal nås gjennom et faglig forankret arbeid i hele organisasjonen, der vi legger vekt på å synliggjøre mangfoldet av vårt arbeid og våre aktiviteter. Vi skal bli sett på som en betydningsfull aktør i lakse-Norge og en verdifull samarbeidspartner for politikere, myndigheter, næringsorganisasjoner, fisker- og friluftsansjoner, miljøorganisasjoner og reiselivsorganisasjoner. Vi skal videre styrke vår posisjon som kilde til kunnskap om vill laksefisk og næringsaktivitet knyttet til disse, samt ta eierskap til fangststatistikker og tolkning av disse.

Historisk svake bestander av laks, sjøørret og sjørøye i flere deler av landet, og villaksen kom på Artsdatabankens rødliste november 2021. Dette synliggjør viktigheten av en sterk og tydelig felles organisasjon som et talerør for rettighetshavere og elveforvaltere. Samtidig gir kravene om pliktig organisering av rettighetshavere muligheter for en styrket lokal forvaltning (jfr. § 25 i lakse- og innlandsfiskloven). Her må vi i fellesskap både ta og vise ansvar gjennom praktisk handling. Fiskeregler og høstingskultur må sikre at gytebestandsmålene nås i alle elver. Dette vil være grunnlaget for en ansvarlig artsforvaltning, og en forutsetning for å videreutvikle et moderne sportsfiske etter laks som kilde til rekreasjon, lokal identitet og verdiskaping. Ved at Norske Lakseelver og medlemmene står sammen for villaksen, blir det mer liv i elva!

1. Arbeide for medlemsvassdragene

Norske Lakseelver er til for medlemmene og vil etter beste evne hjelpe det enkelte medlemslag i saker der de har behov for bistand og rådgivning. Kombinasjonen av lokal kunnskap og en sterk felles organisasjon gir faglig tyngde og troverdighet. Norske Lakseelver bistår på overordnet nivå medlemmene i politiske saker rundt trusler mot villaks og annen anadrom fisk, mens praktisk bistand knyttet til bl.a. driftsplan, nettsider og elvetiltak i hovedsak er lagt til Norske Lakseelver Servicekontor AS (NLS). NLS er et heleid datterselskap av Norske Lakseelver.

Norske Lakseelver skal bl.a.:

- ha en åpen og god dialog med medlemmene, og bidra til økt engasjement og kunnskap
- ha fagutvalg innen aktuelle tema med personer fra medlemmene
- arrangere regionmøter som en arena for kunnskapsutveksling og kontakt mellom lokale forvaltningslag, lokale og sentrale myndigheter og ulike forskningsmiljøer
- utvikle og drifte felles digitale forvaltningsverktøy
- arrangere egne møter for tillitsvalgte og ansatte med særskilt driftsansvar i elvene
- formidle organisasjonens og medlemslagenes meninger, relevante nyhetssaker, aktuelle arrangementer (møter og seminarer), inspirasjon til laksefiske, forskningsbasert kunnskap og andre aktuelle ting som angår villaksen via Villaksnytt, nyhetsbrev, lakseelver.no og på sosiale medier
- sammenstille nasjonal fangststatistikk rett etter sesongslutt og formidle denne til media, forvaltning og politikere
- jobbe for å etablere en nasjonal standard for fangstrapportering og ett felles fiskerregister
- utgi medlemsbladet Villaksnytt
- utvikle håndbøker og praktisk materiell for oppgaver knyttet til lokal elveforvaltning
- bistå med å arrangere Villaksens dag og Camp villaks, samt tilby profileringsmateriell
- hjelpe elvene med oppfølging av lokale saker overfor media, myndigheter og politikere
- hjelpe elvene med utforming av høringsuttalelser, revisjonsprosesser og søknader
- bistå elvene med å følge opp regelverket rundt pliktig organisering og valg av organisasjonsform
- tilby medlemmene juridisk bistand med medlemsrabatt

Medlemsrettede aktiviteter fra Norske Lakseelver Servicekontor inkluderer bl.a.:

- drift og utvikling av felles nettside
- hjelp til utforming og oppdatering av driftsplaner
- elvespesifikke tiltak som miljødesignundersøkelse og lignende

2. Kontakt og samarbeid med myndigheter, politikere og andre organisasjoner

Norske Lakseelver vil fremme organisasjonens felles interesser overfor myndigheter, politikere og andre samfunnsinteresser, både sentralt og lokalt. Gjennom møter og kontakt med politisk ledelse i relevante departementer, stortingspolitikere og forvaltningsinstitusjoner, ønsker vi å formidle kunnskap om villaks og sjøørret, og forslag til løsninger som vil styrke bestandene. Videre ønsker vi å synliggjøre potensialet for laksefisketurisme og viktigheten av livskraftige fiskebestander for bolyst, rekreasjon og verdiskaping. Vi vil i kommende periode jobbe aktivt sammen med medlemsforeningene for å sette villaksen på den politiske dagsordenen fram mot kommunevalget 2023.

Sammen med andre organisasjoner som taler villaksens sak, har vi dannet en uformell villaksallianse som møtes jevnlig i løpet av året. Deltakere og samarbeidspartnere i villaksalliansen har foruten Norske Lakseelver vært Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, WWF, Norges Naturvernforbund, Greenpeace, Natur og Ungdom, SABIMA, Norsk Friluftsliv, og Reddvillaksen.no (Nordatlantisk Villaksfond Norge). Sammen vil organisasjonene lage informasjonsmaterieell, kronikker, høringsuttalelser og komme med felles utspill. En slik samarbeidslinje vil også bidra til kunnskapsdeling mellom organisasjonene og gi dem større innsikt i hverandres arbeid. Det brede samarbeidet for villaksen legges merke til.

Norske Lakseelver vil fortsatt delta som NGO (Non Governmental Organization) i den internasjonale villakskonvensjonen NASCO – North Atlantic Salmon Conservation Organization. For å bidra til en bedre internasjonal og nasjonal villaksforvaltning, vil Norske Lakseelver samarbeide med organisasjoner i andre land som jobber for bevaring og forvaltning av atlantisk villaks.

3. Flere medlemmer

Bred oppslutning fra lakseelvene i Norge er en forutsetning for at Norske Lakseelver skal kunne fremme organisasjonens interesser med størst mulig tyngde overfor myndigheter, politikere og andre samfunnsinteresser. Flere medlemmer gir organisasjonen både økt tyngde og styrket økonomi. Styret og administrasjonen skal derfor jobbe for at flere forvaltningslag, fiskerettshavere og andre som innehar en forvalterrolle i lakseavssdrag melder seg inn i Norske Lakseelver.

I dette arbeidet vil Norske Lakseelver:

- appellere til samhold blant elveforvaltere og felles innsats for vill anadrom laksefisk
- aktivt kontakte potensielle medlemslag og gi informasjon om organisasjonens aktiviteter og fordelene ved medlemskap
- synliggjøre arbeidet vi gjør og fordelene av medlemskap på våre hjemmesider
- tilby materieell, aktiviteter og tjenester som gjør det attraktivt å være medlem i Norske Lakseelver
- bruke regionmøter og andre arrangementer som rekrutteringsarena for nye medlemmer

4. Synliggjøre Norske Lakseelvers arbeid og aktiviteter

Styret og administrasjonen skal synliggjøre organisasjonens aktivitet internt overfor egne medlemmer og eksternt ved kommunikasjonsarbeid og oppsøkende aktiviteter (møter, foredrag ol.). Målet er å bidra til økt engasjement og kunnskap om vill laksefisk blant medlemmer, politikere og folk flest.

Norske Lakseelver skal:

- være etterrettelig og fremstå med tyngde, kunnskap og integritet
- synes i media og få omtale i de sakene organisasjonen jobber med
- arbeide med profilering av organisasjonen både sentralt og lokal
- fremstå som en samhandlende organisasjon med felles og helhetlig profil
- samle og formidle fagstoff gjennom Villaksnytt, spesialpublikasjoner og andre kanaler

- videreutvikle lakseelver.no til det naturlige nettsted for alle som søker nyheter om laks og laksefiske i våre medlemselver
- være aktivt til stede og fremme organisasjonen og villaksinteressene på utvalgte sosiale medier
- være mediernes naturlige kontaktpunkt for alle spørsmål som dreier seg om laks og laksefiske, og i saker opp mot andre nærings- og samfunnsinteresser
- jobbe for at organisasjonen og villaksen får god redaksjonell omtale i riksdekkende medier
- være representert på aktuelle fagkonferanser og møter - aller helst med programfestede innlegg
- gjøre organisasjonen til en attraktiv samarbeidspartner og prosjektleder/-deltaker

5. Bevare og styrke bestandene av vill laksefisk og deres leveområder

For at man skal kunne høste et overskudd av vill laksefisk og utvikle et tilrettelagt sportsfiske, må bestandene av anadrom laksefisk styrkes og deres leveområder sikres. For å lykkes i dette arbeidet, må ansvaret for å ivareta vill laksefisk tydeliggjøres i andre næringer som påvirker både bestandssituasjonen og leveområdene. Her vil kvalitetsnormen for villaks spille en avgjørende rolle (hjemlet i Naturmangfoldloven og vedtatt i Kongelig res. høsten 2013). Vi må også være forberedt på konsekvensene av klimaendringene, og en viktig utfordring blir å tilpasse og utvikle den lokale forvaltningen til disse endringene. I kommende periode vil vi rette spesiell oppmerksomhet mot trusler og inngrep fra oppdrettsindustrien og vassdragsregulering. Videre vil vi jobbe for en bærekraftig høsting av en art som er på Artsdatabankens rødliste, samt bevaring av laksens leveområder i elv og sjø. Norske Lakseelver vil også prioritere innsatsen for økte bevilgninger til gyrobekjempelse, kalking og ulike kultiveringstiltak. Vi vil også klargjør rammene og handlingsrommet for den lokale forvaltningen.

a. Oppdrettsindustrien

- Innføring av trafikklyssystemet for regulering av oppdrettsproduksjonen er den mest betydningsfulle reformen som er gjennomført de siste 20 årene. Systemet ble ikke bra for vill laksefisk. Både i 2018 og 2020 ble det gjennomført oppdrettsvekst som bryter med både akvakulturlovens og naturmangfoldlovens krav om miljøforsvarlig drift av oppdrettsindustrien. Norske Lakseelver mener trafikklyssystemet må endres. Norske Lakseelver vil derfor jobbe for:
- endring av grenseverdiene for lakselusindikatoren så de samsvarer med Stortingets bærekraftsmål
 - få inn lakseluspåvirkning på sjøørret som indikator i trafikklyssystemet
 - en reell bruk av kvalitetsnormen i forbindelse med miljøevaluering i Trafikklyssystemet
 - overgang til lukket oppdrettsteknologi gjennom at politikerne stiller funksjonskrav til miljøvennlig teknologi. Vi følger opp utredningen fra Menon Economics og en konverteringsstrategi som vil ta lakseoppdrett over fra åpne merder til rømmingssikre anlegg uten utslipp av lus, og med oppsamling av avfall.
 - at utviklingskonsesjoner og tilsvarende tiltak innføres med forbehold om at det samtidig gjøres miljøforbedrende tiltak. Det vil si reduksjon av antall oppdrettsfisk i åpne merder.
 - fettfinneklipping og individmerking av all oppdrettsfisk. Dette for å lette utfisking av rømt fisk og samtidig kunne sikre en presis sporing av fisken til rett eier
 - innføring av pålegg om bedret biomassekontroll
 - at forurenser skal betale-prinsippet tas i bruk ved rømming og spredning av sykdomsfremkallende organismer
 - oppfølging av arealplanlegging og oppdrett

b. Gruveindustrien

Det grønne skiftet forutsetter større produksjon og bedre lagring av elektrisitet, og dette krever store mengder mineraler. Fastlands-Norge har en variert geologi med muligheter for nye funn av mange mineralske råstoffer. Denne mineralutvinningen kan ha svært negative effekter for vill laksefisk. Utslipp av kjemikalier, tungmetaller og andre avgangsstoffer kan ha omfattende konsekvenser, og anleggsstøy kan forstyrre fiskens vandringsmønster. Dumping av gruveavfall i sjøen kan ha betydelig innvirkning på økosystemene i fjordene, med konsekvenser for beiting og predasjon både for sjøørret og for laksesmolt i en sårbar vandringsfase.

Norske Lakseelver vil jobbe for at mineralutvinning skal foregå på en måte som ikke er til skade for villfisk, og vi skal jobbe for å hindre sjødeponering av gruveavfall. Det er flere andre organisasjoner som bruker ressurser på dette temaet, og Naturvernforbundet utmerker seg med stor kompetanse og målrettet arbeid. Norske Lakseelver vil fortsette å samarbeide med Naturvernforbundet og andre organisasjoner for å fremme våre interesser på dette området.

c. Vannforvaltning, vassdragsregulering og konsesjonssaker

Vannforvaltning

De nye vannforvaltningsplanene (2022-2027) er vedtatt av fylkestingene. De setter nye miljømål for alle vassdrag med tiltak for å nå målene innen fristen. Norske Lakseelver vil viderefremme informasjon, gi faglig støtte til vassdrag med behov for oppfølging innen vannforvaltningsarbeidet, og legge til rette for kunnskapsoverføring mellom elver. Vi vil bidra aktivt inn i den nasjonale referansegruppen for vannforskriftsarbeidet.

Vassdragsregulering og konsesjonssaker

I løpet av sommeren 2022 vil det være 395 vassdragskonsesjoner i 187 vassdrag som kan revideres. Ifølge Olje- og energidepartementets retningslinjer er hovedmålet med revisjonene å bedre miljøforholdene i regulerte vassdrag. Erfaringene fra de gjennomførte vilkårsrevisjonene i laksevassdrag er at hensynet til kraftproduksjon i stor grad går foran hensynet til villaksen.

I revisjonsprosessene er anadrom laksefisk, elvemusling og ål er nøkkelarter som Norske Lakseelver vil sette søkelys på. Bare ved å ta hensyn til naturmangfoldet i vassdragene våre kan strømmen som produseres i regnes som både fornybar og grønn.

Miljødesign-metodikken viser at det er mulig å ta hensyn både til naturmangfoldet og klimatilpasning - samtidig. Metodikken med flaskehalsanalyser og miljødesign brukes mer og mer i regulerte elver og i vannforvaltningen. Norske Lakseelver skal bidra til å denne metodikken innarbeides som standard krav i framtida.

Viktige tiltak Norske Lakseelver vil arbeide for er sesongtilpassede minstevannføringer, trygge vandringsløsninger både opp og ned for voksen- og ungfisk, grenser for akseptable vannstandsendringer både i vanlig drift (effektkjøring) og ved utfall (driftsstans) og restaurerings- og habitattiltak. Videre må vannføringen også tilpasses utøvelsen av sportsfiske. Norske Lakseelver skal jobbe for at slike tiltak og hensyn blir tatt med i nye konsesjonsvilkår og innarbeidet i vannforvaltningen generelt.

Norske Lakseelver skal også følge opp vannkraftverkene som opererer på evigvarende reguleringskonsesjoner. For å sikre bedre forhold for anadrome laksefisk bør disse kalles inn til konsesjonsbehandling, slik at man også her får standard naturforvaltningsvilkår som et minimum.

I oppfølgingen av eksisterende konsesjoner vil Norske Lakseelver at flaskehalsanalyser og habitattiltak pålegges av forvaltningen for å gjøre forholdene for fisk så gode som mulig. Uhell og brudd på konsesjonsvilkårene kan skje. Det er derfor viktig at forvaltningslagene følger med på hva som skjer i regulerte elver, og Norske Lakseelver vil bistå med gode rutiner for å kunne dokumentere hendelser og gi råd, veiledning og støtte.

Norske Lakseelver vil:

- være en pådriver for at lokal forvaltning bidrar inn i prosessene med vannforvaltningsplaner og oppfølgingen av tiltak. Vi vil bistå med faglig støtte, men også gi råd og veiledning i søknadsprosesser (om f.eks. økonomisk støtte, tillatelser mv.).
- gi faglig støtte til medlemselvene i revisjonsprosesser og vassdragsreguleringssaker
- fortsette arbeidet med fagutvalg for vannkraft. Med dette arbeidet vil vi øke kompetansen i organisasjonen, og bidra til erfarings- og kunnskapsdeling på tvers av medlemslagene.
- bidra til at oppdatert kunnskapsgrunnlag fra flaskehalsanalyser og miljødesign blir tatt i bruk i revisjonsprosesser ol.

- arbeide for at det lages faglige og objektive rapporter både i revisjonsprosesser og fra påleggsundersøkelser. Det må være tydelig hva som er forskernes konklusjoner og hva som er oppdragsgivers meninger
- bidra med løsningsorienterte innspill til forvaltningen og politikere både generelt og i aktuelle vassdragsreguleringssaker
- legge til rette og skape forståelse for viktigheten av miljøovervåking i egen elv
- fremme eksempler på fiskevennlige løsninger i regulerte elver fra både Norge og utlandet
- samarbeide med forvaltning, forskningsmiljøer og andre NGO for at de foreslåtte avbøtende tiltakene og tilpasningene som anbefales gjennom miljødesignmetodikken og flaskehalsanalyser blir gjennomført i de enkelte vassdragene.

d. Bærekraftig høsting og verdiskaping

Regjeringen og Miljødirektoratet vedtok i 2021 nye forskrifter for fiske etter anadrom laksefisk i elv og sjø. Grunnlaget for reguleringen var et brev til Miljødirektoratet fra klima- og miljøministeren (datert 17.12.19) med føringer om å ikke åpne for sjølaksefiske i en femårsperiode i områder med svake og truede bestander, eller områder der bestander er under reetablering eller oppbygging. Ministeren viste bl.a. til Norges forpliktelser gjennom tilslutningen til NASCO-konvensjonen og føre var-prinsippet, og at fiske på blandede bestander der sårbare bestander inngår, skulle avvikles. Videre skulle Stortingets vedtak om å avvikle fiske med kroggarn også gjennomføres i Finnmark. Disse endringene ble gjenstand for politisk behandling i Stortinget mai 2021, og forbudet mot kroggarn ble utsatt. Videre ble det fortsatt mulighet for sjølaksefiske i enkelte fjordområder, der laks fra svake og truede bestander fortsatt inngår i fangstene.

Flere får glede av villaksen når den fiskes i elvene enn i sjø. Videre er verdiskapingen og ringvirkningene av sportsfiske etter laks i elv vesentlig større, og kommer flere til gode enn ved sjølaksefiske. Miljødirektoratets faglige utredning om utfordringer knyttet til regulering av laksefiske fra 2016, legger både biologiske og samfunnsøkonomiske kriterier til grunn. Dette notatet bør legges til grunn for framtidige reguleringer av laksefiske i elv og sjø.

Det har over tid utviklet seg en uheldig forskjell i forvaltning og regulering av fiske i elv og sjø. Elvene er underlagt et svært omfattende regime med bl.a. pliktig organisering, fortløpende fangstrapportering, midtsesongevaluering og øvrige fiskeregistreringer/-tellingene som grunnlag for detaljerte fiskereguleringer slik at gytebestandsmålet i den enkelte elv nås. Dette stilles som krav for å kunne åpne for fiske i elv. Dette er vi positive til, men vi vil presisere at tilsvarende dokumentasjonskrav og betingelser også må legges til grunn for å kunne åpne for sjølaksefiske. Det må også stilles krav om at sjølaksefiskerne også må bidra økonomisk til forvaltningsoppgaver for villaksen i forhold til den mengden laks de høster.

På lik linje som i elv, må myndighetene også innføre krav om løpende fangstrapportering og offentlig tilgjengelig fangstrapporter i sjølaksefiske. Det må også kunne iverksettes ekstraordinære reguleringstiltak i sjølaksefiske i områder med svake innsig av laks, eller når laksebestandene er truet av eksterne faktorer som sykdom ol.

Tradisjonell høstingskultur står fortsatt sterkt i Norge, og har vært viktig for sportsfiskets legitimitet og støtte i befolkningen. Samtidig gjør reduserte bestander og endrede holdninger blant sportsfiskerne at vi må jobbe aktivt med å formidle kunnskap om bruk av kvoter og gjenutsetting som viktige verktøy i en ansvarlig artsforvaltning.

e. Nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

Norske Lakseelver vil arbeide for å styrke beskyttelsesregimet for de nasjonale laksevassdragene og laksefjordene. Vi vil arbeide for utvidelse av gjeldende grenser for nasjonale og for at de operative bestemmelsene som ligger i beskyttelsesregimet i større grad skal bli hensyntatt i offentlig saksbehandling.

Beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag og laksefjorder må i større grad konkretiseres og

styrkes gjennom forskrifter (jfr. Regjeringens handlingsplan for villaks), slik at intensjonen med ordningen får en tydeligere rettskraft. Vi vil arbeide for å styrke kunnskapen om beskyttelsesregimet i den lokale og regionale forvaltningen, slik at skjønnsutøvelsen og bruken av ordningen blir mer konsekvent.

Intakt vassdragsnatur med livskraftige bestander av vill laksefisk vil utgjøre unike opplevelsverdier for framtida. Vi vil bidra til at status som nasjonalt laksevassdrag og nasjonal laksefjord skal oppleves som noe positivt i lokalsamfunnene.

f. Bekjempelse av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* og pukkellaks

Friskmelding av Rauma, Lærdalselva og Vefsna, samt bygging av fiskesperre i Driva viser at myndighetenes utryddelsesstrategi virker. Norske Lakseelver vil fortsatt jobbe for å øke Stortingets årlige bevilgninger for å gjøre det mulig å følge opp Miljødirektoratets handlingsplan for bekjempelse av parasitten. Med gyro i nabolandene er trusselen for ny smitte i grenseområdene til stede, og dette bør få økt fokus i tiden framover. Invasjonen av pukkellaks i 2017, 2019, og spesielt i 2021 gjør at vi må følge opp arbeidet med kunnskapsøkning og bekjempelse for denne arten. Norske Lakseelver vil:

- jobbe for opprettholdelse av innsats og behandling av gyroinfiserte vassdrag
- være aktive i høringer i Næringskomiteen og Energi- og miljøkomiteen ifb. Statsbudsjettet, og løpende følge opp aktuelle stortingspolitikere
- formidle informasjon og kunnskap om Gyro på våre hjemmesider
- arbeide for å redusere fare for smitte/re-smitte av flere vassdrag
- jobbe for bedre gyro-overvåking av vassdrag ved grensene til Russland, Finland og Sverige
- utrede og avklare de juridiske forholdene knyttet til fiskeretten i gyrobehandlede vassdrag
- ha dialog med forskerne for å følge med på konsekvensene av å ha pukkellaks i norske elver
- bidra til at anbefalingene i nasjonal handlingsplan mot pukkellaks i regi av Miljødirektoratet følges
- Øke kompetansen rundt bekjempelse av pukkellaks

g. Kalking

Norske Lakseelver vil arbeide for at Stortinget bevilger nødvendige midler til å kalke lakseførende vassdrag, jfr. ny handlingsplan for kalking av vassdrag i Norge. Norske Lakseelver vil:

- være aktive i høringer i Næringskomiteen og Energi- og miljøkomiteen ifb. Statsbudsjettet, og følge opp aktuelle stortingspolitikere
- formidle informasjon og kunnskap om kalking på våre hjemmesider og andre aktuelle kanaler

h. Kultivering

Norske Lakseelver jobber for at forvaltningslagene gjennom aktiv kultivering i form av restaurering, habitattiltak og fiskeutsettinger, kan bidra til livskraftige bestander av våre anadrome laksefisker. Det langsiktige målet med kultiveringen er å legge til rette for naturlig reproduksjon. Dette for å sikre bestandens genetikk og et høstbart overskudd på lang sikt.

Kultiveringstiltakene må tilpasses de enkelte vassdragene, og en flaksehalsanalyse vil være et faglig grunnlag for å velge ut effektive tiltak. Lokal kultivering skal ikke erstatte nødvendige og påkrevde tiltak i næringer som påvirker anadrome laksefisk negativt. Slike påvirkninger skal primært løses ved å ta tak i årsaken til problemene, eller sekundært gjennom avbøtende tiltak i den aktuelle livsfasen for fisken.

For å redde sterkt svekkede og truede bestander vil bruk av genbank og fiskeutsettinger være nødvendig. Utvalget av stamfisk må bidra til å opprettholde en sterk genetisk variasjon i vassdraget, slik at bestanden på lang sikt er best mulig rustet til å møte klimaendringer og andre påvirkninger som sykdom ol. Ved fiskeutsettinger, hvor andre tiltak ikke er tilstrekkelig, må det gjøres etter prinsipper som ivaretar bestandenes genetiske bredde og variasjon, og de hensyn som miljøforvaltningen legger til grunn.

i. Klimaendringer

Klimaet endrer seg: Det blir stadig tørrere, og varmere, og nedbøren vil øke, men komme sjeldnere og i mer intense perioder (flere styrtregneepisoder). Dette vil i økende grad påvirke den daglige forvaltning av fisk og fisket. Vi må forberede oss på en ny normal. Dette kan innebære:

- flere og hyppigere flommer, men mindre vårflokker
- utøvelsen av fisket vil bli påvirket av et varmere klima. Dette vil kunne gi juridiske og økonomiske utfordringer
- med endrede temperaturforhold kan fremmede (og vanlige) arter og sykdommer gi nye eller økte utfordringer
- forhold knyttet til oppdrett:
 - mer ekstremvær gir økt sannsynlighet for både utstyrsvikt og menneskelige feil; faren for rømminger øker
 - lakselus: Varmere sjøtemperatur gir mer lus, og dermed behov for strengere lusegrenser

Norske Lakseelver vil jobbe for bedre rammevilkår for klimatilpasset forvaltning av elvene og fiskeressursene:

- et elveøkosystem i god tilstand vil tåle klimaendringer bedre. Kantvegetasjon blir *enda* viktigere å restaurere og skjøtte på en god måte framover.
- utvikle nye og mer fleksible løsninger for forvaltning av fiske
- styrke fiskebestandene for å sikre robuste bestander med god genetisk variasjon. Da vil fiskebestandene i større grad kunne tilpasse seg klimaendringer, rømminger, sykdommer mv.

Andre tiltak hvor Norske Lakseelver skal gi innspill til forvaltning og politikere:

- samfunnssikring og forbygninger i og langs vassdragene må også ivareta fisken og utøvelsen av fiske, og skje på en miljømessig god måte
- økt tilsig til vannkraftverkene på grunn av mer nedbør, «klimavann», må også komme fisken og utøvelsen av fiske til gode. Til nå har dette kun kommet regulantene til gode

Vi vil utvikle vår forvalterrolle:

- utvikle lokal beredskap med prosedyrer for hva forvaltningslaget kan gjøre om rømming, forurensing, tørrlegging, varmeperiode, sykdomsutbrudd el. inntreffer
- utvikle rutiner for overvåking av fiskebestanden og miljøtilstanden i egen elv: bestandsutvikling, endring i vandringsmønster (tid/rom), smoltalder, genetisk påvirkning fra rømt oppdrettsfisk, vannføring/utfall, temperatur, vannkvalitet ol.
- dele informasjon og kunnskap mellom ulike elver for sammen å utvikle den lokale forvaltningen av anadrome laksevasdrag

6. Lokal forvaltning og organisering

Norske Lakseelver vil fortsatt være et kunnskapssenter for driftsplanbasert lokal forvaltning og organisering av forvaltningslag i elv. For å innfri lovkravene i § 25 i Lakse- og innlandsfiskekloven om pliktig organisering av rettighetshavere i laksevasdrag, vil vi hjelpe medlemslagene med en hensiktsmessig organisering og drift. En god organisering er et viktig utgangspunkt for en helhetlig lokal forvaltning av fiskeressursene, og for å kunne videreutvikle laksefisketurismen lokalt. Ved oppdatering av fiskeregler i elv legger Miljødirektoratet opp til større lokal innflytelse dersom rettighetshaverne er godt organisert gjennom et felles forvaltningslag. Norske Lakseelver vil jobbe for at de lagene som innfrir lovkravene blir prioritert når det gjelder offentlige tilskudd ol.

Økt ansvar medfører flere oppgaver, og behov for mer ressurser til informasjon, oppsyn og lokale tiltak. Norske Lakseelver vil derfor jobbe for at lokale forvaltningslag skal få lokale midler fra Fiskefondet og andre tilskuddordninger. Vi vil også søke om sentrale midler for å gjennomføre ulike prosjekter for å utarbeide gode forvaltningsverktøy for medlemslagene.

Lokale forvaltningslag har en viktig rolle i arbeidet med å følge opp offentlige bestemmelser knyttet til anadrom fisk i elv og sjø. Norske Lakseelver vil arbeide for å utvikle og styrke kompetansen i den lokale forvaltningen. I tillegg er det viktig at lokal forvaltning har den autoriteten som er nødvendig for å kunne følge opp gjeldende regler og reguleringer. I dette arbeidet etableres det samarbeid med aktører som Miljødirektoratet, Statsforvalteren, Statens naturoppsyn (SNO), politi mfl.

7. Laksefisketurisme

Norske Lakseelver vil arbeide for utviklingen av sportsfiske i laksevasdrag både som viktig friluftslivsaktivitet for folk flest og en viktig næring for rettighetshaverne. Verdiskaping fra laksefisketurisme bidrar til finansiering av den lokale forvaltninga, øker oppmerksomheten rundt villaksen i lokalsamfunnet og styrker den politiske interessen for villaksen som ressurs. Laksefisketurisme må baseres på bærekraftig forvaltning og høsting av fiskeressursene. Det er viktig at myndighetene legger til rett for rettighetshaverne slik at de kan utvikle og drive laksefisketurisme. Dette gjelder også i vassdrag som er kalket og gyrobehandlet.

Norske Lakseelver vil jobbe for å:

- gjøre informasjon om laksefiske mer tilgjengelig gjennom lakseelver.no
- bidra til å utvikle et bredt mangfold av laksefiske tilbud som øker fangstmulighetene og kvaliteten på fiskeopplevelsene for folk flest
- utvikle metoder og verktøy for å stimulere til grunneiersamarbeid for å utvikle et attraktivt laksefiskeprodukt for å realisere inntekspotensialet i lakseelvene
- samarbeide med Innovasjon Norge og aktuelle aktører om å utvikle laksefisketurisme
- arrangere temamøter eller seminarer for tilbydere av fisketurisme og/eller lokal forvaltning
- samarbeide med andre organisasjoner (eks.: Norges Bondelag, Hanen, Virke Reiseliv og NHO Reiseliv) for å synliggjøre laksefiske i det naturbaserte reiselivet
- bidra til bedre data som viser verdiskaping og sysselsetting knyttet til laksefisketurisme
- bidra til å styrke de lokale laksebestandene for å gjøre sportsfiske etter laks mer attraktivt